

GYTE Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden (GYTE-SEUM) Tüm Öğretim Üyelerine Duyuru...

Avrupa Araştırma Konseyi (European Research Council - ERC), 2 milyon Avro'ya kadar destek imkânıyla araştırmacıların fikirsel bazdaki kişisel projelerini desteklemeye devam ediyor...

Avrupa Araştırma Konseyi ve TÜBİTAK işbirliği ile düzenlenen Avrupa Çerçeve Programları "Fikirler Özel Programı" kapsamında, "The European Research Council Turkey 2009: The First ERC Grant Laureates and Referees Sharing Their Experiences" adlı konferans 13.Mart.2009 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Konferans programı kapsamında; burs imkânına sahip olmuş akademisyenler, deneyimlerini dinleyicilerle paylaştılar. Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet Aydın ve TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Nüket Yetiş'in açılış konuşmasını yaptığı ve ERC Başkanı Prof. Dr. Fotis Kafatos'un da onur konuğu olarak bulunduğu konferans bir gün boyunca akademik çevrenin yoğun ilgisiyle karşılandı.

Bu konferansa katılımında bulunan ve konferans izlenimlerini paylaşan GYTE İşletme Fakültesi Arş. Gör. Sema Erdoğan ve Uzm. Sibel Dinç Aydemir'in hazırladıkları raporu ekte bulabilirsiniz. Konferans sırasında deneyimlerini paylaşan bursiyerlerin Konsey'e başvurularından sonuçlarına kadar tüm ipuçlarını bulabileceğiniz bu rapor metni, iki katılımcının notları ve TÜBİTAK'ın sağladığı materyaller özetlenerek hazırlanmıştır.

Bilgilerinize arz olunur.

GYTE SEUM MÜDÜRLÜĞÜ

**THE EUROPEAN RESEARCH COUNCIL TURKEY 2009 CONFERENCE: THE FIRST ERC
GRANT LAUREATES AND REFEREES SHARING THEIR EXPERIENCES**

(Istanbul, 13 March 2009)

“ERC 2009 TÜRKİYE KONFERANSI: HAKEMLER VE BAŞARILI ARAŞTIRMACILAR DENEYİMLERİNİ PAYLAŞIYOR”

Avrupa Araştırma Konseyi'nin (European Research Council - ERC) 2009 Konferansı 13 Mart 2009 tarihinde İstanbul Harbiye Askeri Müzesi'nde gerçekleşti. Açılış konuşmasını Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet AYDIN ve TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Nüket YETİŞ'in yaptığı uluslar arası konferansta onur konuğu Avrupa Araştırma Konseyi (ERC) Başkanı Prof. Dr. Fotis KAFATOS oldu.

Konferansın düzenlenme amacı, içeriği ve kapsamından önce AB Çerçeve Programlarından ve bu programların temel şekillendiricisi olan (23-24 Mart 2000) Lizbon Stratejilerinden bahsetmekte fayda bulunmaktadır.

AB Çerçeve Programları:

AB Çerçeve Programları, Avrupa Birliği çok uluslu araştırma ve teknoloji geliştirme projelerine finansal destek sağlandığı bir programdır. Söz konusu programlar ilk olarak 1984 yılında başlamış olan uzun süreli, bütçesi ve kapsamı her geçen yıl artmakta olan programlardır.

Programların başlıca amaçları Avrupa'nın bilimsel ve teknolojik tabanının güçlendirilmesi, endüstriyel rekabetin desteklenmesi, uluslararası işbirliğinin sağlanması yoluyla bilimin gelişmesinde sınırların kaldırılmasıdır.

2002-2006 yılları arasında yürürlükte olan 6. Çerçeve Programı ile 1 Ocak 2007' de başlayıp 2013 yılına dek yürürlükte olacak olan 7.Çerçeve Programının temel şekillendiricisi olarak ise 23-24 Mart 2000 tarihinde yapılan Lizbon Stratejisi görülmektedir. Lizbon Stratejisine genel hatlarıyla, programların içeriğinin anlaşılması açısından değinilecektir. 1)İşbirliği Özel Programı, 2)Fikirler Özel Programı, 3)Kişiyi Destekleme Özel Programı ve 4)Kapasiteler Özel Programı'ndan oluşan 7.Çerçeve Programı, sıradaki bir diğer program olmaktan öte, gerek içerik, gerek işleyiş gerekse uygulama yöntem ve yönetsel araçları itibariyle Lizbon Hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla, araştırmayla ilgili Avrupa Birliğindeki tüm girişimleri tek çatı altında birleştirmeyi hedeflemekte ve Lizbon Hedeflerinin yeniden uygulamaya sokulmasında anahtar bir konuma sahip bulunmaktadır.

Lizbon Stratejisi:

23-24 Mart 2000 tarihinde kabul edilen Lizbon Stratejisi için AB'nin gelecek projeksiyonu denilse de bu strateji ile AB'nin aslında çok da uzun olmayan 10 yılının hedefleri belirlenmiştir. Lizbon Stratejisinin başta gelen hedefleri arasında, AR-GE'ye Gayrisafi Yurtiçi Hasılanın % 3'ü oranında kaynak ayırmak, girişimciliğin teşvik edilmesi için bürokratik sürecin yükünü hafifletmek, istihdam edilme oranlarını erkekler için % 70, kadınlar içinse % 60'a çıkarmak sayılabilir.

Bu hedeflere ulaşmada izlenecek genel stratejiler ise aşağıda yazılan hususları içermektedir.

- Bilgi Toplumu ve ARGE için daha iyi politikaların yanı sıra, rekabet gücü ve yenilik için yapısal reform sürecini hızlandırarak ve iç pazarı bütünleştirerek bilgiye dayalı bir ekonomiye ve topluma geçişi hazırlamak,
- Avrupa Sosyal Modelini modernleştirmek, bireye yatırım yapmak ve toplumsal dışlanmaya karşı mücadele etmek,
- Uygun bir makro ekonomik politika bileşimi uygulayarak sağlıklı bir ekonomik görünüm ve olumlu büyüme perspektiflerini sürdürmek.

Bu stratejiyi uygulama kapsamında üye ülkelerin kat edeceği yol, genel ekonomik arka plan, istihdam, yenilik ve araştırma, eğitim ve öğretim, ekonomik reform, sosyal uzlaşma ve çevre genel başlıkları altındaki göstergeler temeliyle değerlendirilmektedir. Bu çerçevede belirlenen kriterler;

- ✓ **Genel Ekonomik Arka Plan** başlığı altında; GSYİH, emek verimliliği, istihdam artışı, enflasyon oranı, birim emek maliyeti artışı, kamu dengesi ve genel kamu borcu,
- ✓ **İstihdam** başlığı altında; istihdam oranı ve yaşlı işçilerin istihdam oranı, cinsiyetler arası ücret açığı, düşük ücretlilere uygulanan vergi oranı, yaşam boyu öğrenme, iş kazaları ve işsizlik oranı,
- ✓ **Yenilik ve araştırma** başlığı altında, eğitime yapılan kamu yatırımı, ARGE harcaması, internet erişimi seviyesi, bilim ve teknoloji mezunları, patentler, risk sermayesi yatırımları, bilgi iletişim teknolojileri harcaması,
- ✓ **Eğitim ve öğretim** başlığı altında, eğitim ve öğretime yatırım, okulu erken terk edenler, Matematik, Fen ve Teknoloji eğitim ve öğretiminden mezun olanlar, ortaöğretimini tamamlayanların nüfusu, temel beceriler, yaşam boyu öğrenme,
- ✓ **Sosyal Uzlaşma** başlığı altında, gelir dağılımında eşitsizlik, sosyal transferler öncesi ve sonrasında yoksulluk riski oranı, sürekli yoksulluk riski oranı, bölgesel istihdam oranlarının dağılımı, okulu erken bırakanlar, uzun dönemli işsizlik oranı, işsiz hane halkları nüfusu,
- ✓ **Ekonomik Reform** başlığı altında, Göreli fiyat seviyeleri ve fiyat yakınsaması, iletişim ağı endüstrilerinde fiyatlar, elektrik piyasasında en büyük üreticinin piyasa payı, iletişim ağı endüstrilerinde piyasa yapısı, kamu ihaleleri, sektörel ve geçici devlet yardımları, piyasa entegrasyonu, iş yatırımı,
- ✓ **Çevre** başlığı altında, sera etkisi yaratan gazların emisyonu, ekonominin enerji yoğunluğu, taşımacılık, şehir havasının kalitesi, yenilenebilir enerjinin payı ve doğal kaynakların korunması göstergeleri yer almaktadır.

Yukarıda sayılan göstergeler aracılığıyla, Lizbon Stratejisine ulaşmada kat edilen gelişmelerin izlenmesi amacıyla, her yıl ilkbahar aylarında ekonomik ve sosyal sorunların görüşüldüğü Avrupa Konseyi toplantıları düzenlenmektedir ve yayınlanan raporlarla değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

ERC 2009 Konferansı:

7.Çerçeve Programı, İşbirliği Özel Programı, Fikirler Özel Programı, Kişiyi Destekleme Özel Programı ve Kapasiteler Özel Programlarından oluşmaktadır. 13 Mart 2009 tarihinde Avrupa Araştırma Konseyi (ERC) tarafından düzenlenen söz konusu konferans, 7. Çerçeve Programını oluşturan Fikirler Özel Programı'ndan bugüne değin proje desteği almayı başarmış akademisyenlerin ve değerlendirme sürecinde görev almış hakemlerin deneyimlerini paylaşımları üzerine idi.

Konferansın açılış konuşmalarını Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet AYDIN ve TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Nüket YETİŞ yaptılar. Konferansın ajandasını izleyerek konuşmaların ana temalarından seçilenler şöyle:

Prof. Dr. Nüket YETİŞ (TÜBİTAK Başkanı)

Prof. Dr. Nüket YETİŞ'in konuşmasının ağırlık merkezi ülkemizin bilim ve araştırma alanında gösterdiği gelişmelerdi. Ve bu gelişmeleri izleyebilmek için bazı temel göstergeleri kullandı.

Bunlardan ilki AR-GE harcamalarıydı. Ülkenin bilim ve araştırmaya verdiği önemin bu harcamalar ile paralel olduğunu belirten Sayın Nüket YETİŞ, 2002 yılında AR-GE harcamalarımız GSYİH'nın % 0,53'ü iken, 2007 yılındaki son verilere göre bu oranın % 0.71'e yükseldiğini ekledi. Ama bu konuda, ülke olarak hedefimizin 2013 yılı itibariyle % 2 olduğunu belirtti.

Yetiş: "AB ve Lizbon Stratejilerinde AR-GE harcamaları temel hedef göstergelerinden belki de en önemlisidir, Lizbon Stratejilerin başta gelen hedefleri arasında AR-GE'ye Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın % 3'ü oranında kaynak ayırmak yer almaktadır" dedi.

Konuşmasında kullandığı bir diğer gösterge de tam zamana eşdeğer AR-GE Personeli sayısıydı. Bu sayı 2002 yılında 29.000 iken, 2007'de 2,2 kat artarak 63.000'e yükselmiştir. Yine bir diğer gösterge tam zamana eşdeğer araştırmacı sayısıydı: "2002'de 24.000 araştırmacımız mevcut iken, 2007'de bu sayı 50.000'e yükselmiştir. Bu göstergeler 2002'den bu yana bilim ve araştırmaya verilen önemin, kat edilen mesafenin ne denli olduğunu açık bir şekilde göstermektedir. Ancak tam zamana eşdeğer araştırmacı ve personel sayısının 2013'te 150.000'e çıkarılması hedeflenmektedir. Yani, gelinen nokta takdire değerdir ancak hedefe henüz çok yolumuz bulunmaktadır."

Bir diğer gösterge ise Türkiye'deki bilimsel yayın sayısıydı. Sunumunda 1973'ten 2007'ye kadar ülkemizdeki bilimsel yayınların gelişimi gösteriliyordu. Bu tabloya göre 1973'te bilimsel yayın sayısı 208 iken, 2002'de 10.315 ve 2007'de 21.779'dur.

Yetiş ayrıca, yurtiçi Patent Başvuru Teşvikleri ve Burs Desteğinin de 2002-2007 yılları arasında 4,4 katı arttığını da belirtti.

Tübitak Başkanı; motive edici olması ve yerimizin nerede olduğunu göstermek açısından GSYİH içindeki AR-GE harcamaları oranı açısından Polonya, Yunanistan ve Slovakya gibi ülkelerin ilerisinde olduğumuzu; ayrıca Türkiye'nin araştırmacı ve AR-GE personeli sayılarına bakıldığında Yunanistan, Romanya, Arjantin gibi ülkelere önce geldiğimizi vurguladı. Bilimsel

Yayın sayısı bakımından İsrail, Belçika, Polonya, Tayvan gibi; Patent Başvuruları bakımından da Polonya, Macaristan, Lüksemburg ve Meksiko ülkelerin ilerisindeyiz.

Nüket Yetiş, bir ülkede bilim ve araştırmanın mesafe kat edilmesi için en önemli unsurunun bu alana finansal kaynaklarımızı ayırmak ve devletin bu konudaki gerekli yasal ve kurumsal altyapıyı oluşturması olduğunu önemle vurguladı. Özetle Nüket YETİŞ, 2002 yılından 2007'e değin bilim ve araştırma alanında izlenen gelişmeleri verirken, ne denli gelişme kaydettiğimizi, ancak önümüzde bu konuda daha yapılması gereken çok işimiz olduğunu gösterdi.

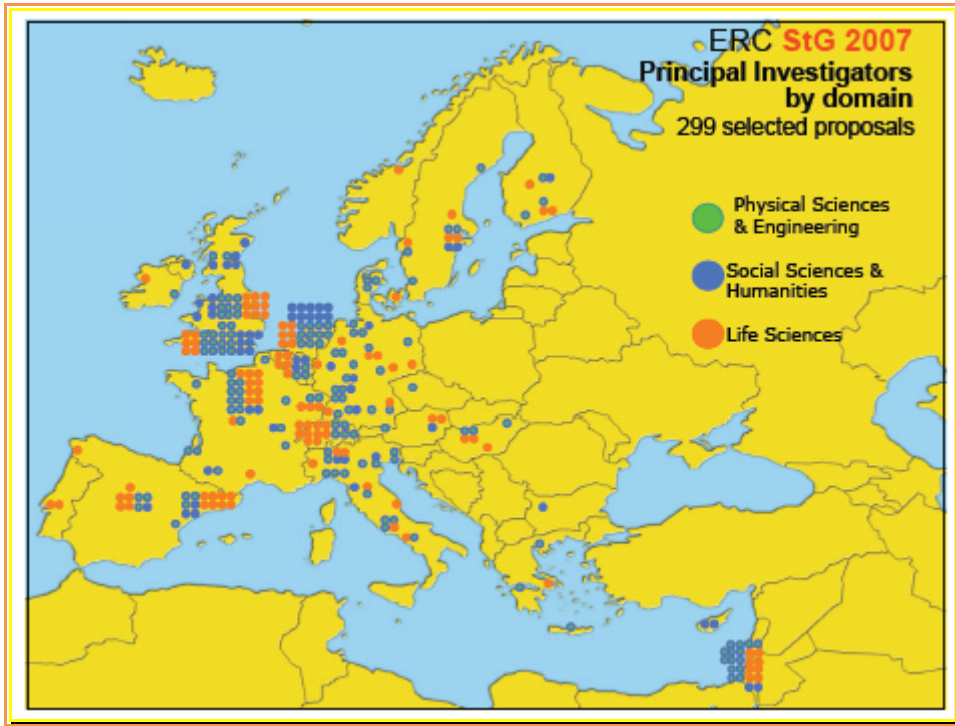
Fotis C. Kafatos (European Research Council - ERC Başkanı)

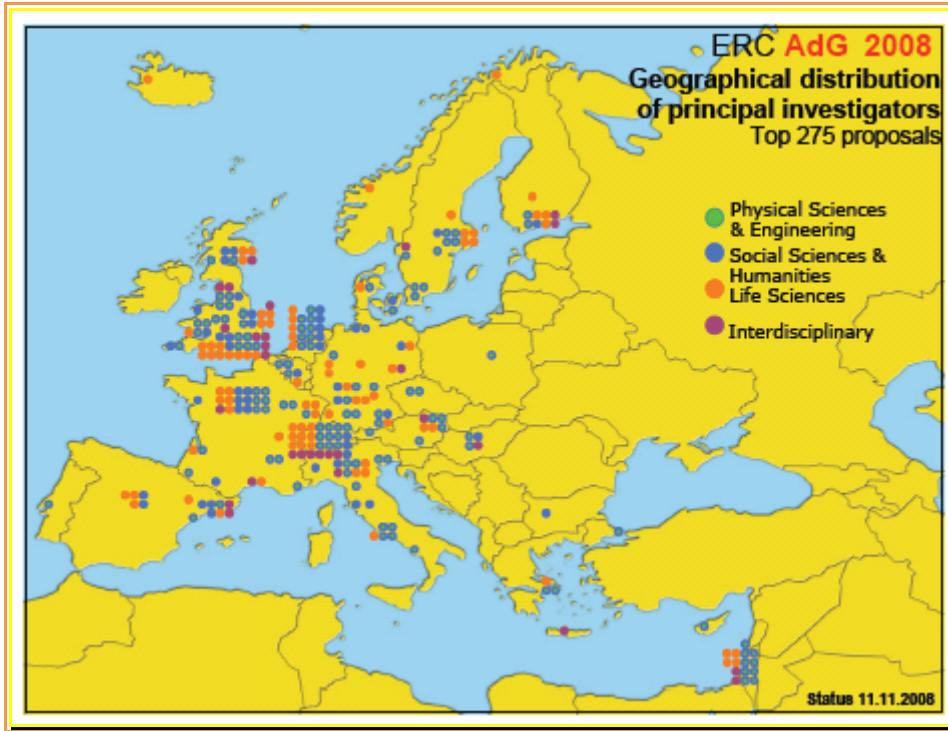
“ERC kişisel fikirlerin desteklendiği, üç temel disiplinden (1.fizik ve mühendislik bilimleri; 2.sağlık bilimleri ve 3.sosyal bilimler) tüm alanların desteklendiği bir konseydir; bir komite veya enstitü değildir. Desteklenecek projelerde hibe konusunda (2 milyon Avro'ya kadar) cömert davranılmaktadır, ülke, cinsiyet, vb. ayrımlar yapılmamaktadır.

ERC Stratejileri:

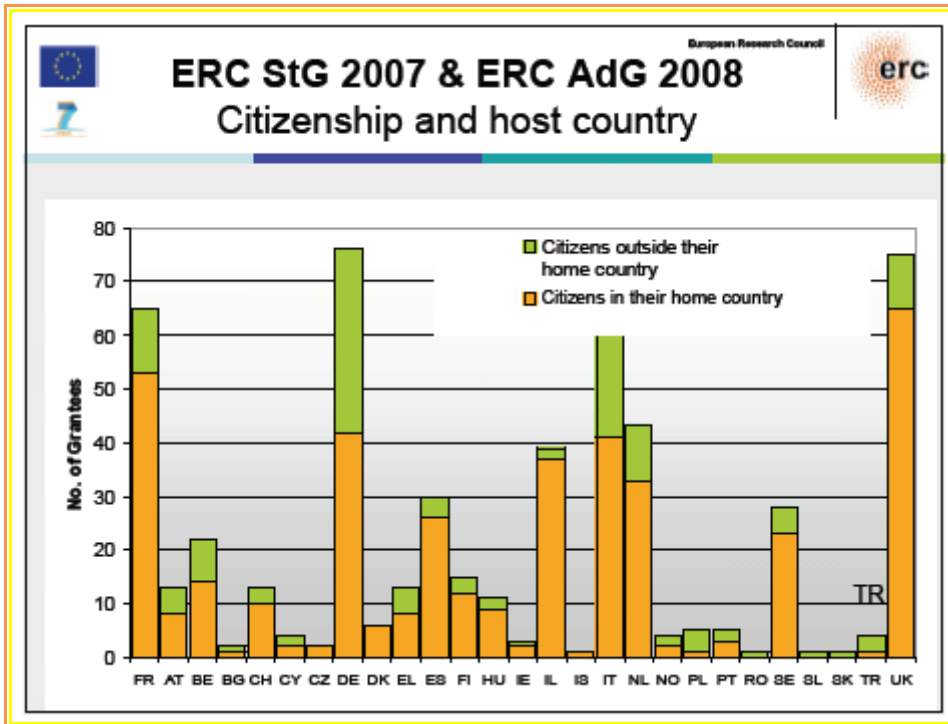
Projenin basit, esnek ve odaklanmış olması beklenmektedir. Burslar iki tip araştırmacılara verilmektedir: 1) Starting Grant (Başlangıç seviye) – genç araştırmacılar desteklenmektedir (Doktoradan sonra en az 3 en fazla 8 yıl geçmiş olmalı); 2) Advanced Grant (İleri seviye) – lider bilim insanları desteklenmektedir. (konusunda en az 10 yıl deneyim). Projeler şahsi başvurulara açıktır, disiplinler-arası çalışmalar özellikle cesaretlendirilmektedir.

Ülkelere göre seçili projelerden disiplinler arası dağılımlar aşağıdaki haritalarda gösterilmiştir:

Projeler, başvuruda bulunan adayların hem yaşadıkları ülkelere hem de vatandaşları oldukları ülkelere göre ayrılmaktadır. Bu konuda örnek olarak İngiltere’de güçlü enstitü, laboratuvar, vs. gibi imkanları kullanabilen pek çok misafir araştırmacı bulunmaktadır. 2007 yılı başlangıç seviye ve 2008 yılı İleri seviye bursiyerlerin anavatanlarında yaşayan ve ülke dışında yaşayanların tabiyetlerine göre oranları aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Türkiye’de ERC başvurularında seçilen projeler 2008 yılı verilerine göre Advanced Grant ve Starting Grant seviyeleri için hemen hemen aynı oranda. 2013 yılına kadar AR-GE için yapılacak yatırımlarla bütçenin daha da artarak özellikle genç araştırmacılara daha çok burs verilmesi hedeflenmektedir. Yine özellikle kadın katılımcı sayısının az olması itibariyle de kadın katılımcıların desteklenmesi de hedeflenmektedir.”

“Advanced Grant Deneyimleri...”

H. Mete SONER (Sabancı Üniversitesi)

Sabancı Üniversitesi’nde burs programlarının takip edildiği ve proje geliştirme süreçlerine kılavuzluk eden “Araştırma ve Lisansüstü Politikalar Direktörlüğü”, dış destekli hibe projelerinde de aday bursiyerlere yol göstermektedir. Avrupa Araştırma Konseyi Türkiye Konferansında ilk Advanced Grant katılımcılardan biri olan H. Mete Soner, “Mathematical Models for Financial Risk Management” adlı projesinin detaylarını izleyicilerle paylaştı.

Howard Jacobs (University of Tampere)

İlk Advanced Grant katılımcılardan biri olan Howard Jacobs, “Molecular by-pass therapy for mitochondrial dysfunction” adlı projesinin detaylarını izleyicilerle paylaştıktan sonra bir başvuru sahibi ve değerlendirici olarak katılımcılara deneyimlerini aktardı. Jacobs, başvuru sürecinde kolay prosedür, bilime odaklanan bir yaklaşım, kolay online sistem, iyi geribildirim ve ciddi para desteği gibi imkanlara sahip olduğundan bahsetti. Ayrıca bir gözlemci ve eleştirmen olarak; katılımcıların yüksek standartlarda araştırmacılar olduğu, yeterince kadın katılımcının yer almadığı, şeffaf bir değerlendirme süreci yaşandığı ve bilimsel kalite ve orijinalliğin dikkate alındığını belirtti.

Avrupa Araştırma Konseyi (European Research Council- ERC) Destek Mekanizmaları Hakkında Kısa Bilgi

ERC tarafından, Fikirler Özel Programı kapsamında araştırmacılara 2 tip destek sunulmaktadır:

- ERC Starting Independent Researcher Grant (Başlangıç Düzeyindeki Bağımsız Araştırmacı Desteği)

Kariyerinin başlangıcındaki genç bilim insanlarına, bağımsız ilk takımlarını kurma aşamalarında destek verme...

Proje başına : € 2,000,000¹a kadar

Çağrılar her sene bir kez yaz döneminde açılacaktır.

- ERC Advanced Investigator Grant (İleri Düzey Araştırmacı Desteği)

Oturmuş bir araştırma ekibine sahip, dünya çapında çalışmalarına imza atmış mükemmel nitelikte bilim insanlarının yeni fikirlerini hayata geçirmelerine imkan sağlama...

Proje başına : € 2,500,000¹a kadar

Çağrılar her sene bir kez kış döneminde açılacaktır.

¹Advanced grant için proje başına öngörülen bütçe € 2,500,000¹a kadar olmakla birlikte bazı özel durumlarda bu miktar € 3,500,000¹a kadar çıkmaktadır.

Ayrıntılı bilgi için: www.fp7.org.tr

Yaman ARKUN (Koç Üniversitesi Rektör Yardımcısı)

“Ulusal Boyutta Mükemmelliğin Teşvik Edilmesi” konulu panelde Yaman ARKUN, esasen Koç Üniversitesi’ndeki araştırma uygulamaları ve burs programları örneklerine değindi. Koç Üniversitesi’nde bilim ve araştırmaya nasıl öncelik verildiğini, mükemmelliği teşvik etmenin onlar açısından nasıl önemli olduğunu göstermeye çalıştı.

Bu anlamda konuşmasına ‘Araştırmada Mükemmellik’ kavramıyla başladı. Araştırmada Mükemmellik, ona göre yerel bir oluşum olmayıp, uluslararası kabul görmek anlamında global süreci olan bir kavramdır. Ve üniversiteler araştırmada mükemmeliyetçiliğin her evresinde büyük bir rol üstlenir. Çünkü bu hedefe ulaşılması için üniversiteler hem gerekli bilim insanlarına sahip olmak anlamında insan kaynağına, hem de bilgi ve donanımına sahiptir. Üniversitelerin bu süreçteki rolü aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- İnsana yatırım yapar,
- Mükemmellik kültürünü geliştirir,
- Gerekli altyapıyı sağlar,
- Araştırma alanındaki yetenekleri keşfeder.

Üniversitelerin, gerek fakülte gerek araştırma kadrosu gerekse idarenin tümüyle geçmiş deneyimlerinden dersler çıkarıldığı, yeni bilginin mükemmelliğe doğru sürekli ilerleme sağlanması için paylaşıldığı araştırma güdülü organizasyonlara dönüşmesi gerektiğini vurguladı.

Koç Üniversitesindeki araştırma altyapısı ve örgütlenmesinde devlet destekli 72 proje ve 11 adet de Avrupa Birliği Projesi bulunmaktadır. Marie Curie Bursu alan 4, ERC Başlangıç Bursu alan 4, Jean Monnet Bursu alan 2 akademisyen vardır. Ayrıca Arkun, Prof. Dr. Bahar RUMELİLİ’nin 2008’de Jen Monnet Türkiye Masasına getirildiğini belirtti.

Genel olarak Sayın Yaman ARKUN’un konuşmasının ana teması Koç Üniversitesi’nde ‘Araştırmada Mükemmeliyetçilin’ nasıl sağlanmış olduğunun örnekleri üzerineydi ve daha da önemlisi bilime ve araştırmaya emek vermek arzusunda ve yeteneğindeki bireylerin gerek üniversite içinden, gerekse diğer üniversitelerden olsun nasıl değerlendirildiği ve teşvik edildiğiydi.

‘Mükemmelliğin Ulusal Seviyede Teşviki’ konulu panelde Yaman Arkun’un yanı sıra, Avrupa Birliğinin büyük Araştırma Topluluğu olan Max Planck Topluluğu Brüksel Ofisi Başkanı Rudiger HESSE, Finlandiya Turku Üniversitesi’nden Eero VUORIO da kendi ülkelerinde mükemmelliğin nasıl teşvik edildiğine ve kendi organizasyonlarındaki uygulamalara değindiler.

Nilüfer GÖLE (Ecole des Hautes Etudes et en Sciences Social)

Sayın Nilüfer GÖLE, ERC’nin ‘İleri Düzey Araştırmacı Desteği’ (Advanced Grant)’ni almayı başarmış bir bilim insanı olarak deneyimlerini paylaştı. Aslında GÖLE, bu deneyimini paylaşmaktan öte, ERC ‘İleri Düzey Araştırma Desteği’ni kendisi için çekici kılan niteliklerinden bahsetti. Desteklenen projesinden, henüz kayda değer bir gelişme olmayacak kadar yeni bir proje olması nedeniyle çok fazla bahsetmedi. Projesinin ‘İslam Meselesine Göçmen

Psikolojisinden Bakmak' olduğunu, ve projesinin üç ayağının mekan, bellek ve cinsiyeti içerdiğini ekledi.

Konuşmasında ERC desteğini onun için cazibeli kılan üç özellikten bahsetti. Ona göre bu desteklerin en güzel yanı herhangi bir konsorsiyum ya da ortaklık aranmaksızın akademisyenin bireysel başvurusunu yapabilmesi ve bağımsız desteklenmesiydi. Ekip çalışmasına karşı olmadığını ama ERC Burslarına bireysel olarak başvurmanın onu daha fazla motive ettiğini ekledi.

Bir diğer unsur, yapılan desteklerde araştırma konularının kendi deyimiyle 'ısmarlama' olmamasıydı. Yani ERC, finansal açıdan oldukça cömert davrandığı proje desteklerinde araştırma konularını kendisi belirlemiyor ve bunu araştırmacıya bırakıyordu. Ve en son olarak da projesinin, ERC'nin desteklediği Sosyal Bilimlere ait az sayıdaki projeden biri olmasından ötürü gururlu olduğunu belirtti.

“Starting Grant Deneyimleri...”

Armağan Koçer (University of Groningen)

Konferansta tek Starting Grant (Başlangıç Düzeyi) araştırmacı olarak konuşma yapan Armağan Koçer, proje için başvuru ve mülakat aşamaları için özellikle kendisi gibi başlangıç seviyesinde olan araştırmacılar için önemli ipuçları verdi. Projenin kabul edilmesi aşamasında geçirdiği mülakat deneyiminin ayrıntılarını paylaşan Koçer, görüşmenin ilk 10 dakikasının sunum ve 20 dakikasının da mülakat olduğu ve bu mülakatta bilimsel ya da kişisel sorular sorulduğu bilgisini verdi. Bu görüşmeler esnasında mümkün olduğunca pozitif ve dürüst olunması (savunmaya geçilmemesi) gerektiği de verdiği tavsiyeler arasındaydı. Armağan Koçer daha sonra “Molecular mechanism of mechanosensation” isimli projesinin sunumunu takdim etti.

**** ‘Panel Üyelerinin Bakış Açısından ERC’ konulu panelde Gretty MIRDAL, Tüzin BAYCAN LEVENT, Peter NIJKAMP ve Turgay DALKARA söz aldılar.**

Gretty MIRDAL (ERC Starting Grant Panel Başkanı)

Gretty MIRDAL'ın konuşması, 'Başlangıç Düzeyindeki Bağımsız Araştırmacı Desteği' değerlendirme sürecinde yer alan bir hakemin konuşmasını temsil ediyordu ve konuşması bu süreçteki hakemlik deneyimlerine temas ediyordu. Kendisi de Psikoloji dalında bir akademisyen olduğundan, panelin Beşeri ve Sosyal Bilimlere ait yapısına özellikle değindi. ERC Desteklerinde Beşeri ve Sosyal Bilimlere ayrılmış alanın darlığından, bu alanda başvuru sayısının da azlığından bahsetti, ancak zaman içinde artış göstereceğini de ekledi..

Mirdal, 2007 rakamlarıyla 9167 destek başvurusundan 1163'ünün Beşeri ve Sosyal Bilimlere ait olduğu, ilk değerlendirmeden sonra 559 projenin seçildiğini, bu 559 projeden 102 tanesinin Sosyal Bilimlerden olduğunu, ve son değerlendirmede başarılı bulunan 300 projenin yine 55 tanesinin Sosyal Bilimlere ait olduğunu, söyledi. “Başvuran projelerde projeye ilgili kriterler;

- Orijinallik,
- Önerilen projelerin değerlendirme hakemlerince yöneltilen sorulara cevap verebilme yeterliliği,
- Başvurulan konunun özgünlüğü (literatür taramasında o alanda yapılacak yeni bir şey olduğunun ispatı),
- Güçlü bir prezantasyon,
- Belli bir zamanda ve ekonomik kısıtlar altında projenin fizibilitesidir.

Başvuran adaylarla ilgili kriterler ise,

- Başarı derecesi, aldığı ödüller,
- Uluslar arası anlamda bilim ağındaki pozisyonu,
- Çeşitli komitelerdeki varlığıdır.”

Gretty Mirdal, endişe veren hususlar konusunda:

- Bir kitabın ne kadar çok satıldığına ya da bir makalenin ne sıklıkta endekslerce tarandığına, her zaman araştırmancının ne kadar yüksek standarda sahip olduğunu göstermeyebileceği, bu anlamda akademisyenlerin bu konudaki endişelerini bırakmalarını,
- Endekslerce yayınların taranma ve atıfta bulunulma sıklığının alandan alana değişebileceğini, hele ki sosyal bilimlerin soyut ve karmaşık yapısı sebebiyle bu alandaki yayınların, Fen Bilimlerinde olduğu sıklıkta taranmaması ve somut şekilde başarısının yansımadağının hakem üyelerince dikkate alındığını,
- Araştırmaya tahsis edilecek tutarın projenin kalitesinden dolayı değil, araştırmancının maliyetinden ötürü değişkenlik gösterdiğini, o yüzden daha düşük tutarda destek sağlanan proje sahibinin bu durumunu projenin kalitesine yormasının çok yanlış olduğunu, belirtti.

Bu yüzden; “mükemmellik her zaman sayılabilen bir şey olmaz, bazen onu gördüğünüzde fark edersiniz ve mükemmellik olduğunu anlarsınız. Einstein’ın da dediği gibi ‘Kayda değer her şey sayılamaz ve sayılabilen her şey de kayda değer değildir’.” Seçtikleri insanların hepsinin parlak ve çok yetenekli olduğunu ama seçilmeyenlerin de en azından % 40’ının yine öyle parlak, zeki olduklarını ekledi.

Konuşmasının sonlarına doğru, ülkemizde yıllarca yaşamış bir insan olarak da Türkiye’de iyi bir araştırma ortamı olup olmadığına değinmek istedi. Burs desteği kazanan Arzu Öztürkmen’in (Boğaziçi Üniversitesi) ‘Türkiye’deki akademik hayatın üzerinde Avrupa ve Amerikan araştırma geleneklerinin etkileri’ni analiz ettiği çalışmasında, ‘Türkiye’deki akademisyenlerin, Avrupa’nın otoriter ve hiyerarşik ilişkiler modelinden; Amerika’nın araştırma ve yayın stratejileri geleneklerinden izler taşıdığı’ tespitine yer verdi. Ve Türkiye’deki eğitim sisteminde not, derece, puan, yarışma gibi unsurların çok önemli ölçüde yer tuttuğunu, bunun genç araştırmacılar üzerinde baskı oluşturduğunu belirtti ve mükemmel bir araştırmacı iyiye, mükemmel bir takımın ondan daha iyi olduğunu belirterek konuşmasına son verdi.

Tüzin BAYCAN- LEVENT (ERC Advanced Grant Panel Üyesi)

Tüzin BAYCAN-LEVENT de tıpkı Gretty MIRDAL gibi Sosyal Bilimler alanında ama 'İleri Düzeyde Araştırmacı Desteği' değerlendirme sürecinde yer almış hakemlerden biri. Konuşmasında değindiği konular aşağıdaki şekildedir:

Panel üyeleri, yani değerlendirme sürecinde bulunanların yarısı Kanada ve Atlantik ötesi ülkelerindedir. Yani değerlendirme süreci sanıldığı aksine, Avrupa Birliği üye ülkelerinden değil, tarafsız bir oluşumu temsil eden üyelerden oluşmaktadır. Değerlendirme süreci şeffaftır.

Sosyal Bilimler alanında 'İleri Düzey Araştırmacı Desteği'ni kazanma şansı diğer alanlara kıyasla daha fazladır.2007 yılında 23 proje önerisi gelmiştir. Aslında başvuran sayısının böylesine az oluşu hem başvuru sahipleri hem de değerlendirme sürecinde bulunanlar açısından da avantaj teşkil ediyor. Çünkü projeler bireysel olarak tek tek inceleniyor.

Değerlendirme süreci iki temel kısımdan oluşmaktadır:

- Uzaktan Değerlendirme
- Panel Değerlendirmesi

Uzaktan Değerlendirme, görüşme yani mülakat öncesinde başvuruda bulunanların kendilerinin online olarak yaptıkları proje destek başvurularının incelendiği ilk adımdır. Uzaktan Değerlendirmede, proje önerileri başvurusunun üç kısımdan oluşması gerekmektedir. Birinci kısımda, bilimsel liderlik profilinin ve araştırmacının son 10 yıllık akademisyenlik tecrübelerinin yer alması gerekmektedir, 11 sayfa ayrılmıştır. İkinci kısım 15 sayfayla sınırlı tutulmuştur ve tam proje önerisinden bahsedilmesi gereken bölümdür. Üçüncü kısım ise, araştırma ortamından bahsedilen kısımdır, bu kısma 2 sayfa ayrılmıştır. Burada başvuruda bulunan araştırmacının nasıl bir ortamda, hangi imkanlarla araştırma yapacağını anlatılması gerekmektedir.

Burada bireysel olarak değerlendirilen, incelenen proje önerileri kabul gördükten sonra ***Panel Değerlendirmesine*** geçilir. Örneğin 2007'de 23 proje önerisinden sadece ikisi elenmiş ve kalan 21 proje önerisi Panel Değerlendirilmesi aşamasına alınmıştır.

Panel Değerlendirmesinde, Uzaktan Değerlendirme adımını geçen proje önerisi sahipleri, maksimum iki günü içeren Panel Görüşmesine çağılır. Görüşmede başvuruda bulunan araştırmacılar, proje önerilerini sözel olarak sunarlar. Panel üyelerinin araştırmacı, proje önerisi ve araştırma ortamı ile ilgili olarak yöneltilen her türlü sorusuna cevap vermeleri gerekir. Bu kısım desteğin kazanılmasında neredeyse en önemli kısımdır, çünkü proje önerisinde bulunan araştırmacının, proje önerisinin ne kadar orijinal, ne kadar önemli olduğunu dolayısıyla bu desteği almaya hakkı olduğunun ispat edildiği kısımdır.

Proje Önerisi sahibinin kendi akademisyen kimliği değerlendirme sürecinde çok önemlidir, ancak önerilen proje önerisinin kalitesi çok daha önemlidir. Çok bilinen, çok tanınan bir bilim insanı olmasanız dahi eğer önerdiğiniz proje orijinallik ve özgünlük içeriyorsa, metodolojisi çok iyiye bu panel üyeleri açısından çok daha kritik bir unsur olmaktadır. Ayrıca proje önerisinin, araştırmacının önceki projelerinin devamı niteliğinde olmaması beklenmektedir. Orijinal ve yeni bir konu olması gerekmektedir.

Değerlendirme sürecinde önemli bir kriter olan yayın sayısının Türk akademisyenler için en büyük handikaplardan biri olduğunu belirtmekte fayda var.

Tüzin BAYCAN LEVENT, konuşmasının sonunda kendi tavsiyelerine yer verdi. Bunlar:

- Proje Önerinizi çok sistematik bir şekilde yazın,
- Önceki projelerinizin devamı niteliğindeki proje önerilerinden kaçının,
- Projenizin orijinalliğini, yeniliği ve farklılığını vurgulayın,
- Projenizin potansiyel etkisinin figürünü çizin,
- İkinci aşamaya geçebilmeniz halihazırdaki görüşmeye katkısı olmasa da, sonraki görüşmeler için bir avantaj olduğunu unutmayın,
- Eğer proje öneriniz, disiplinlerarası bir yaklaşım içeriyorsa, birden fazla disiplini ilgilendiriyorsa proje öneriniz disiplinlerarası alanda (diğerlerinden ayrı bir panel) değerlendirilecektir. Bunun kaçırılmaması gereken bir şans olduğunu unutmayın.

İletişim:

✓ **Hakan KARATAŞ**
Fikirler Özel Programı - ERC
Ulusal İrtibat Noktası
AB Çerçeve Programı Ulusal
Koordinasyon Ofisi
Tunus Cad. No: 80 TÜBİTAK
06100 K.Dere/ANKARA
Tel :0-312-468 53 00/1978
Fax :0312 427 40 24
ncpideas@tubitak.gov.tr

✓ **Asiye Tuba ZENGİN**
Fikirler Özel Programı - ERC
Uzmanı
AB Çerçeve Programı Ulusal
Koordinasyon Ofisi
Tunus Cad. No: 80 TÜBİTAK
06100 K.Dere/ANKARA
Tel : 0 312 468 53 00/2883
Fax: 0 312 427 40 24
ncpideas@tubitak.gov.tr